

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2020. gada 30. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Piegādes, būvdarbu un pakalpojumu publiskais iepirkums – Direktīva 2014/24/ES – 18. panta 2. punkts – 57. panta 4. punkts – Fakultatīvi izslēgšanas iemesli – Ar saimnieciskās darbības subjekta piedāvājumā norādīto apakšuzņēmēju saistīts izslēgšanas iemesls – Apakšuzņēmēja pieļauti vides, sociālo un darba tiesību jomā pastāvošo pienākumu pārkāpumi – Valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēta automātiska saimnieciskās darbības subjekta izslēgšana šāda pārkāpuma dēļ

Lietā C-395/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 21. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 14. jūnijā, tiesvedībā

Tim SpA – Direzione e coordinamento Vivendi SA

pret

Consip SpA,

Ministero dell'Economia e delle Finanze,

piedaloties

E-VIA SpA,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], tiesneši P. Dž. Švīrebs [*P. G. Xuereb*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], K. Vajda [*C. Vajda*] (referents) un A. Kumins [*A. Kumin*],

ģenerālvokāts: M. Kampos Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: R. Skjāno [*R. Schiano*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 2. maija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Tim SpA – Direzione e coordinamento Vivendi SA* vārdā – *F. Cardarelli, F. Lattanzi* un *F. S. Cantella, avvocati,*

* Tiesvedības valoda – itāļu.

- *Consip SpA* vārdā – *F. Sciaudone* un *F. Iacovone*, *avvocati*,
 - Austrijas valdības vārdā – *J. Schmoll*, kā arī *M. Fruhmann* un *G. Hesse*, pārstāvji,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *G. Gattinara* un *P. Ondrůšek*, kā arī *L. Haasbeek*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2019. gada 11. jūlija tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV 2014, L 94, 65. lpp.) 57. panta 4. punktu un 71. panta 6. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Tim SpA – Direzione e coordinamento Vivendi SA* (turpmāk tekstā – “*Tim*”), no vienas puses, un *Consip SpA* un *Ministero dell’Economia e delle Finanze* (Ekonomikas un finanšu ministrija, Itālija), no otras puses, par *Tim* izslēgšanu no *Consip* izsludinātās atklātās iepirkuma procedūras.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2014/24 40., 101. un 102. apsvērumā ir noteikts:

“(40) [...] [v]ides, sociālo un darba tiesību noteikumu ievērošanas kontroli būtu jāveic attiecīgajās iepirkuma procedūras stadijās, piemērojot vispārīgos principus, ar ko reglamentē dalībnieku atlasī un līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, piemērojot izslēgšanas kritērijus un piemērojot noteikumus par nepamatoti lētiem piedāvājumiem. [...]

[..]

(101) Līgumslēdzējām iestādēm vajadzētu dot arī iespēju izslēgt ekonomikas dalībniekus, kas izrādījušies neuzticami, piemēram, tādēļ, ka pārkāpuši vides vai sociālos pienākumus, tostarp noteikumus par piekļuvi personām ar invaliditāti, vai izdarījuši citus smagus pārkāpumus saistībā ar profesionālo darbību, piemēram, konkurences noteikumu vai intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus. [...]

[..]

Piemērojot fakultatīvus izslēgšanas iemeslus, līgumslēdzējām iestādēm jo īpaši būtu jāpievērš uzmanība samērīguma principa ievērošanai. Nelielām neatbilstībām tikai izņēmuma gadījumos vajadzētu novest pie ekonomikas dalībnieka izslēgšanas. Savukārt, ja nelielas neatbilstības tiek konstatētas atkārtoti, tas var radīt šaubas par ekonomikas dalībnieka uzticamību un var būt par pamatu tā izslēgšanai.

(102) Tomēr būtu jāpieļauj iespēja ekonomikas dalībniekiem pieņemt atbilstības pasākumus, kuru mērķis ir izlabot kāda noziedzīga nodarījuma vai pārkāpuma sekas un efektīvi novērst neatbilstīgās rīcības turpmāku atkārtošanos. Minētie pasākumi jo īpaši varētu būt ar personālu un organizāciju saistīti pasākumi, piemēram, visu saikņu saraušana ar personām vai

organizācijām, kas ir iesaistītas neatbilstīgajā rīcībā, atbilstīgi personāla reorganizācijas pasākumi, ziņojumu sniegšanas un kontroles sistēmu ieviešana, iekšējās revīzijas struktūras izveide, lai uzraudzītu atbilstību, un iekšējo atbildības un kompensācijas noteikumu pieņemšana. Ja šādi pasākumi nodrošina pietiekamas garantijas, attiecīgais ekonomikas dalībnieks vairs nebūtu jāizslēdz tikai minēto iemeslu dēļ. Ekonomikas dalībniekiem vajadzētu būt iespējai lūgt, lai tiktu izskatīti atbilstības pasākumi, kas veikti ar mērķi potenciāli piedalīties iepirkuma procedūrā. Tomēr dalībvalstīm būtu jāļauj pašām noteikt precīzus procesuālos un materiālos nosacījumus, kas piemērojami šādos gadījumos. Tām jo īpaši vajadzētu būt brīvai izvēlei lemt, vai atļaut, lai attiecīgos novērtējumus veic atsevišķas līgumslēdzējas iestādes, vai minēto uzdevumu uzticēt citām iestādēm centralizētā vai decentralizētā līmenī.”

4 Šīs direktīvas 2. panta 1. punkta 10)–12) apakšpunktā ir paredzēts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

- 10) “ekonomikas dalībnieks” ir jebkura fiziska vai juridiska persona vai publiskā sektora subjekts, vai šādu personu un/vai subjektu grupa, tostarp jebkāda uzņēmumu pagaidu apvienība, kas tirgū piedāvā būvdarbu izpildi un/vai būves realizāciju, produktu piegādi vai pakalpojumu sniegšanu;
- 11) “pretendents” ir ekonomikas dalībnieks, kas ir iesniedzis piedāvājumu;
- 12) “kandidāts” ir ekonomikas dalībnieks, kas ir izteicis vēlēšanos piedalīties vai ir uzaicināts piedalīties slēgtā procedūrā, konkursa procedūrā ar sarunām, sarunu procedūrā bez iepriekšējas publicēšanas, konkursa dialogā vai inovācijas partnerībā.”

5 Minētās direktīvas 18. pantā “Iepirkuma principi”, kas ir pirmais šīs direktīvas II nodaļas “Vispārīgi noteikumi” noteikums, ir paredzēts:

“1. Līgumslēdzējas iestādes nodrošina vienlīdzīgu un nediskriminējošu attieksmi pret visiem ekonomikas dalībniekiem un rīkojas pārredzami un samērīgi.

Iepirkumu neizstrādā ar nolūku to izslēgt no šīs direktīvas darbības jomas vai mākslīgi sašaurināt konkurenci. Konkurenci uzskata par mākslīgi sašaurinātu, ja iepirkums ir izstrādāts ar nolūku radīt nepamatoti izdevīgākus vai mazāk izdevīgus apstākļus noteiktiem ekonomikas dalībniekiem.

2. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka publisku līgumu izpildē ekonomikas dalībnieki ievēro piemērojamos pienākumus, kas vides, sociālo un darba tiesību jomā noteikti Savienības tiesību aktos, valsts tiesību aktos, koplīgumos vai kas paredzēti X pielikumā uzskaitītajos starptautiskajos tiesību aktos vides, sociālo un darba tiesību jomā.”

6 Saskaņā ar tās pašas direktīvas 56. panta 1. punkta b) apakšpunktu:

“Līgumu slēgšanas tiesības piešķir saskaņā ar 67.–69. pantā noteiktajiem kritērijiem, ar noteikumu, ka līgumslēdzēja iestāde ir saskaņā ar 59.–61. pantu pārbaudījusi, ka ir izpildīti visi sekojošie nosacījumi:

[..]

- b) piedāvājumu ir iesniedzis pretendents, kas nav izslēgts saskaņā 57. pantu [..].”

7 Direktīvas 2014/24 57. panta “Izslēgšanas iemesli” 4.–7. punktā ir noteikts:

“4. Līgumslēdzējas iestādes no dalības iepirkuma procedūrā var izslēgt vai dalībvalstis var tām prasīt izslēgt ikvienu ekonomikas dalībnieku, kas nonācis jebkurā no šādām situācijām:

a) ja līgumslēdzēja iestāde ar jebkādiem atbilstošiem līdzekļiem var pierādīt, ka ir pārkāpti 18. panta 2. punktā minētie piemērojamie pienākumi;

[..]

5. [..]

Līgumslēdzējas iestādes jebkurā procedūras brīdī var izslēgt vai dalībvalstis var tām prasīt izslēgt ekonomikas dalībnieku, ja izrādās, ka šis ekonomikas dalībnieks sakarā ar darbībām vai bezdarbību pirms procedūras vai tās laikā ir nonācis kādā no 4. punktā minētajām situācijām.

6. Ikviens ekonomikas dalībnieks, kas nonācis kādā no 1. un 4. punktā minētajām situācijām, var iesniegt pierādījumus, ka šā ekonomikas dalībnieka veiktie pasākumi ir pietiekami, lai pierādītu savu uzticamību, neraugoties uz to, ka pastāv atbilstīgs izslēgšanas iemesls. Ja šādus pierādījumus uzskata par pietiekamiem, attiecīgo ekonomikas dalībnieku neizslēdz no iepirkuma procedūras.

[..]

Ekonomikas dalībnieku veiktie pasākumi tiek izvērtēti, ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma vai pārkāpuma smagumu un konkrētos apstākļus. [..]

[..]

7. Dalībvalstis saskaņā ar normatīvajiem vai administratīvajiem aktiem un ievērojot Savienības tiesību aktus nosaka šā panta īstenošanas nosacījumus. [..]”

8 Šīs direktīvas 71. panta 6. punkta b) apakšpunkta redakcija ir šāda:

“Lai nepieļautu 18. panta 2. punktā minēto pienākumu nepildīšanu, var veikt atbilstošus pasākumus, piemēram:

[..]

b) līgumslēdzējas iestādes saskaņā ar 59., 60. un 61. pantu var pārbaudīt vai dalībvalstis var prasīt, lai tās pārbaudītu, vai pastāv iemesli apakšuzņēmējus izslēgt saskaņā ar 57. pantu. Šādos gadījumos līgumslēdzēja iestāde prasa, lai ekonomikas dalībnieks aizstātu apakšuzņēmēju, ja pārbaude ir apliecinājusi, ka pastāv obligāti iemesli tā izslēgšanai. Līgumslēdzēja iestāde ekonomikas dalībniekam var prasīt vai dalībvalsts līgumslēdzējai iestādei var prasīt, lai tā prasītu ekonomikas dalībniekam aizstāt apakšuzņēmēju, ja pārbaude ir apliecinājusi, ka pastāv neobligāti iemesli tā izslēgšanai.”

Itālijas tiesības

- 9 1999. gada 12. marta *legge n. 68 – Norme per il diritto al lavoro dei disabili* (Likums Nr. 68 par tiesību normām attiecībā uz personu ar invaliditāti tiesībām uz darbu) (1999. gada 23. marta *GURI* Nr. 68 kārtējais pielikums) 17. pantā ir noteikts:

“Gan valsts, gan privātiem uzņēmumiem, kuri piedalās publiskā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās vai kuriem ir līgumattiecības vai koncesija ar valsts pārvaldes iestādēm, ir tām iepriekš jāiesniedz to juridiskā pārstāvja paziņojums, kurā ir apliecināts, ka šie uzņēmumi ievēro normas attiecībā uz personu ar invaliditāti tiesībām uz darbu, pretējā gadījumā paredzot izslēgšanu.”

- 10 2016. gada 18. aprīļa *decreto legislativo n. 50 – Codice dei contratti pubblici* (Lēģislatīvais dekrēts Nr. 50 par publisko iepirkumu kodeksu (2016. gada 19. aprīļa *GURI* Nr. 91 kārtējais pielikums; turpmāk tekstā – “Publisko iepirkumu kodekss”) 80. panta 5. punkta i) apakšpunktā ir paredzēts:

“Līgumslēdzēja iestādes izslēdz saimnieciskās darbības subjektu no dalības iepirkuma procedūrā, un 105. panta 6. punktā paredzētajos gadījumos tas attiecas arī uz tā apakšuzņēmēju, ja pastāv viena no turpmāk minētajām situācijām:

[..]

i) saimnieciskās darbības subjekts nav iesniedzis [...] Likuma Nr. 68 17. pantā paredzēto apliecinājumu vai nav pašsertificējis atbilstību minētajai prasībai [..].”

- 11 Publisko iepirkumu kodeksa 105. panta 6. un 12. punkts ir formulēts šādi:

“6. Ir obligāti jānorāda trīs apakšuzņēmēji, ja būvdarbu, pakalpojumu vai piegāžu līgumu vērtība ir vienāda ar vai lielāka par 35. pantā paredzētajām robežvērtībām un to izpildei nav vajadzīga īpaša kvalifikācija. Šādā gadījumā minētais pienākums ir jāparedz paziņojumā par līgumu. Paziņojumā par līgumu līgumslēdzēja iestāde var paredzēt papildu gadījumus, kuros ir obligāti jānorāda trīs apakšuzņēmēji arī tad, ja līguma vērtība nepārsniedz 35. pantā minētās robežvērtības.

[..]

12. Izraudzītajam pretendentam ir jāaizstāj apakšuzņēmēji, attiecībā uz kuriem pārbaudē ir konstatēta 80. pantā minēto izslēgšanas iemeslu esamība.”

Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

- 12 Ar *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* 2016. gada 3. augustā publicēto paziņojumu par līgumu *Consip*, Itālijas valsts pārvaldes centralizēto iepirkumu struktūra, izsludināja atklātu procedūru, lai piešķirtu tiesības noslēgt līgumu par optikas saziņas sistēmas, sauktas par “*Wavelength Division Multiplexing (WDM)* sistēmu”, piegādi vairāku Ekonomikas un finanšu ministrijas departamentu datu apstrādes centru savstarpējam savienojumam.

- 13 *Tim* iesniedza piedāvājumu, kurā bija norādīti trīs apakšuzņēmēji, kuru pakalpojumus tā izmantotu pamatlietā aplūkotā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas gadījumā, pielikumā pievienojot Eiropas vienoto iepirkuma procedūras dokumentu (*ESPD*) par katru no tiem.

- 14 Procedūras laikā līgumslēdzēja iestāde konstatēja, ka viens no *Tim* piedāvājumā norādītajiem apakšuzņēmējiem nav ievērojis noteikumus par personu ar invaliditāti tiesībām strādāt. Tādējādi *Consip* saskaņā ar Publisko iepirkumu kodeksa 80. panta 5. punkta i) apakšpunktu izslēdza *Tim* no dalības procedūrā.

- 15 *Tim* cēla prasību iesniedzējtiesā, apstrīdot tās nesamērīgo un netaisnīgo izslēgšanu. *Tim* ieskatā, no Direktīvas 2014/24 izriet, ka izslēgšanas iemesla konstatēšana attiecībā uz apakšuzņēmēju nevar izraisīt smagāka soda uzlikšanu kā vien šī apakšuzņēmēja paša nomaiņa. *Tim* piebilst, ka pamatlietā aplūkojamā līguma izpildei tā katrā ziņā būtu varējusi izmantot pārējos divus apakšuzņēmējus, attiecībā uz kuriem nebija konstatēts neviens izslēgšanas iemesls, vēl jo vairāk tādēļ, ka šī līguma izpildei apakšuzņēmuma līguma slēgšana nemaz nebija nepieciešama, jo *Tim* atbilda visām vajadzīgajām prasībām, lai pati varētu sniegt attiecīgos pakalpojumus.
- 16 Iesniedzējtiesa norāda, ka *Tim* izslēgšana atbilst Publisko iepirkumu kodeksa 80. panta 5. punkta i) apakšpunktam, jo saskaņā ar šī kodeksa 105. panta 12. punktu apakšuzņēmēja nomaiņa var tikt prasīta tikai tad, ja izslēgšanas iemesls attiecībā uz šo apakšuzņēmēju ir ticis konstatēts pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas.
- 17 Iesniedzējtiesai tomēr ir šaubas par to, vai, paredzot, ka līgumslēdzējai iestādei tāda izslēgšanas iemesla gadījumā, kas ir ticis konstatēts attiecībā uz apakšuzņēmēju iepirkuma stadijā, ir pienākums izslēgt no procedūras pretendentu, kurš bija norādījis savu nodomu izmantot šī apakšuzņēmēja pakalpojumus, Publisko iepirkumu kodeksa 80. panta 5. punkta i) apakšpunkts atbilst Direktīvas 2014/24 57. panta 4. un 5. punktam un 71. panta 6. punkta b) apakšpunktam.
- 18 Iesniedzējtiesa it īpaši vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2014/24 57. panta 4. un 5. punktā paredzētie izslēgšanas iemesli var izraisīt pretendenta izslēgšanu tikai tad, ja tie ir attiecināmi uz viņu, vai arī šāda izslēgšana ir iespējama arī tad, ja šie iemesli ir attiecināmi uz pretendenta izraudzīto apakšuzņēmēju. Turklāt iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2014/24 71. panta 6. punkts pieļauj tādu pretendenta automātisku izslēgšanu, kāda ir paredzēta Publisko iepirkumu kodeksa 80. panta 5. punktā, lai gan šajā direktīvas noteikumā šķietami ir paredzēta tikai apakšuzņēmēja nomaiņa kā maksimālais sods, kas var tikt piemērots pretendentam pēc tam, kad ir ticis konstatēts izslēgšanas iemesls attiecībā uz apakšuzņēmēju.
- 19 Pakārtoti iesniedzējtiesa jautā, vai gadījumā, ja Tiesa uzskatītu, ka Direktīvas 2014/24 noteikumi pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā Publisko iepirkumu kodeksa 80. panta 5. punkts, šāds tiesiskais regulējums atbilst samērīguma principam, jo pretendenta izslēgšana ir paredzēta automātiski bez izņēmumu iespējamības, ciktāl līgumslēdzēja iestāde nav tiesīga prasīt, lai pretendents nomainītu apakšuzņēmēju vai atteiktos no tā pat tad, ja līguma izpildei apakšuzņēmuma izmantošana nav absolūti nepieciešama.
- 20 Šādos apstākļos *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Direktīvas [2014/24] 57. pants un 71. panta 6. punkts liedz tādu valsts tiesisko regulējumu kā tas, kas ir ietverts [Publisko iepirkumu kodeksa] 80. panta 5. punktā, kurā ir paredzēts, ka saimnieciskās darbības subjekts pretendents ir jāizslēdz no konkursa gadījumā, ja konkursa norises posmā tiek konstatēts izslēgšanas iemesls attiecībā uz kādu no trim piedāvājumā norādītajiem apakšuzņēmējiem, tā vietā, lai liktu pretendentam aizstāt norādīto apakšuzņēmēju?
- 2) Pakārtoti, ja Tiesa atzīs, ka dalībvalstij ir tiesības izvēlēties izslēgt pretendentu, vai samērīguma princips, kas ir paredzēts Līguma par ES 5. pantā, uz ko ir atsauce Direktīvas [2014/24] 101. apsvērumā un kuru [Tiesa] ir atzinusi par vienu no vispārējiem Eiropas Savienības tiesību principiem, liedz tādu valsts tiesisko regulējumu kā tas, kas ir ietverts [Publisko iepirkumu kodeksa] 80. panta 5. punktā, kurā ir paredzēts, ka saimnieciskās darbības subjekts pretendents katrā ziņā ir jāizslēdz no konkursa gadījumā, ja konkursa norises posmā tiek konstatēts izslēgšanas iemesls attiecībā uz norādīto apakšuzņēmēju, arī tad, ja ir citi apakšuzņēmēji, kuri nav izslēgti un kuri atbilst apakšuzņēmēja pakalpojumu veikšanai vajadzīgajām prasībām, vai arī tad, ja saimnieciskās darbības subjekts pretendents paziņo par izvēli neizmantojot apakšuzņēmējus, jo pats atbilst pakalpojumu veikšanai vajadzīgajām prasībām?”

- 21 2019. gada 27. februārī, piemērojot tās Reglamenta 101. pantu, Tiesa nosūtīja iesniedzējtiesai lūgumu sniegt paskaidrojumus, lai tostarp noskaidrotu, vai *Tim* bija pienākums savā piedāvājumā norādīt trīs apakšuzņēmējus un, ja atbilde ir apstiprinoša, vai tai bija pienākums izmantot šo trīs apakšuzņēmēju vai vismaz vienu no tiem pakalpojumus gadījumā, ja tai tiktu piešķirtas tiesības slēgt pamatlietā aplūkoto līgumu. Tāpat iesniedzējtiesai tika lūgts norādīt, vai, sagatavojot tās piedāvājumu, *Tim* atbilstoši Itālijas tiesiskajam regulējumam bija pienākums pārbaudīt, ka uz apakšuzņēmējiem, kurus tā plānoja norādīt savā piedāvājumā, nav attiecināms Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta a) apakšpunktā, kas Itālijas tiesībās transponēts ar Publisko iepirkumu kodeksa 80. panta 5. punkta i) apakšpunktu, paredzētais izslēgšanas iemesls un vai tai praktiski bija šāda iespēja.
- 22 Savā atbildē, kas Tiesas kancelejā tika saņemta 2019. gada 26. martā, iesniedzējtiesa vispirms precizēja, ka *Tim* bija pienākums norādīt noteikt skaitu apakšuzņēmēju – trīs – tikai tiktāl, ciktāl tā vēlējas saglabāt iespēju izmantot apakšuzņēmumu pamatlietā aplūkotā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas gadījumā. Turpinājumā tā norādīja, ka šī līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas gadījumā *Tim* nebija jāizmanto ne tās piedāvājumā minētie trīs apakšuzņēmēji, ne pat viens no tiem. Visbeidzot tā norādīja, ka atbilstoši Itālijas tiesiskajam regulējumam *Tim* nebija jāpārbauda, vai uz apakšuzņēmējiem, kurus tā plānoja norādīt savā piedāvājumā, bija attiecināms Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta a) apakšpunktā paredzētais izslēgšanas iemesls, un ka šādai pārbaudei katrā ziņā bija nepieciešama attiecīgo apakšuzņēmēju sadarbība.

Par lūgumu atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu

- 23 Ar 2019. gada 15. jūlija vēstuli, kas adresēta Tiesas kancelejai, Austrijas valdība lūdza atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu saskaņā ar Reglamenta 83. pantu. Šajā ziņā Austrijas valdība norādīja, ka ģenerāladvokāta secinājumu 52. punktā nav precīzi atspoguļoti argumenti, uz kuriem balstās apgalvojums, ko tā ir izklāstījusi savos rakstveida apsvērumos.
- 24 Atbilstoši Reglamenta 83. pantam Tiesa, uzklusījusi ģenerāladvokātu, var jebkurā brīdī izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu, it īpaši, ja tā uzskata, ka tā nav pietiekami informēta, vai ja kāds lietas dalībnieks pēc šīs daļas pabeigšanas iesniedz ziņas par jaunu faktu, kam var būt izšķiroša ietekme uz Tiesas nolēmumu, vai arī ja lieta ir jāizskata, pamatojoties uz argumentu, kuru lietas dalībnieki vai Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas nav apsprieduši.
- 25 Šajā gadījumā Tiesa, uzklusījusi ģenerāladvokātu, uzskata, ka tās rīcībā ir visi nepieciešamie elementi, lai atbildētu uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem, un ka šī lieta nav izskatāma, ņemot vērā jaunu faktu, kam varētu būt izšķiroša ietekme uz Tiesas nolēmumu vai argumentu, kas tajā nav ticis apspriests.
- 26 Ciktāl lūgums atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu ir jāsaprot tādējādi, ka Tiesa nav pietiekami informēta par Austrijas valdības apgalvojumu to apsvērumu dēļ, ko ģenerāladvokāts ir paudis savu secinājumu 52. punktā, ir jāatgādina, pirmkārt, ka nedz Eiropas Savienības Tiesas statūtos, nedz Reglamentā ieinteresētajām personām nav paredzēta iespēja iesniegt apsvērumus par ģenerāladvokāta sniegtajiem secinājumiem (spriedums, 2018. gada 22. novembris, *MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia*, C-295/17, EU:C:2018:942, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 27 Otrkārt, saskaņā ar LESD 252. panta otro daļu ģenerāladvokāta pienākums ir, ievērojot pilnīgu objektivitāti un neatkarību, atklātā tiesas sēdē izteikt pamatotus secinājumus par lietām, kurās atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtiem ir vajadzīga viņa iesaistīšanās. Šajā ziņā Tiesai nav saistoši nedz ģenerāladvokāta secinājumi, nedz šo secinājumu pamatojums (spriedums, 2015. gada 16. septembris, *Société des Produits Nestlé*, C-215/14, EU:C:2015:604, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 28 Šādos apstākļos, tā kā Austrijas valdības apgalvojums skaidri izriet no tās rakstveida apsvērumiem un ģenerālvokāta secinājumi nav saistoši Tiesai attiecībā uz šī apgalvojuma izklāstu vai interpretāciju, ir jāuzskata, ka Tiesa nav nepietiekami informēta Reglamenta 83. panta izpratnē.
- 29 Līdz ar to lūgums par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu ir jānoraida.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 30 Ar saviem jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva 2014/24 un samērīguma princips pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru līgumslēdzējai iestādei ir pienākums automātiski izslēgt saimnieciskās darbības subjektu no iepirkuma procedūras, ja attiecībā uz vienu no šī saimnieciskās darbības subjekta piedāvājumā minētajiem apakšuzņēmējiem ir ticis konstatēts šīs direktīvas 57. panta 4. punkta a) apakšpunktā paredzētais izslēgšanas iemesls.
- 31 Saskaņā ar Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta a) apakšpunktu līgumslēdzējas iestādes no dalības iepirkuma procedūrā var izslēgt vai dalībvalstis var tām prasīt izslēgt ikvienu saimnieciskās darbības subjektu, ja tās ar jebkādiem atbilstošiem līdzekļiem var pierādīt šīs direktīvas 18. panta 2. punktā minēto piemērojamo pienākumu neizpildi.
- 32 Vispirms ir jānorāda, ka no Direktīvas 2014/24 2. panta 1. punkta 10) apakšpunkta izriet, ka “ekonomikas dalībnieks” [“saimnieciskās darbības subjekts”] ir definēts kā jebkura fiziska vai juridiska persona vai publiskā sektora subjekts, vai šādu personu un/vai subjektu grupa, tostarp jebkāda uzņēmumu pagaidu apvienība, kas tirgū piedāvā būvdarbu izpildi un/vai būves realizāciju, produktu piegādi vai pakalpojumu sniegšanu.
- 33 Attiecībā uz tādu fakultatīvo izslēgšanas iemeslu, kāds ir paredzēts Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta a) apakšpunktā, vispirms ir jānorāda, ka saskaņā ar šīs direktīvas 57. panta 7. punktu dalībvalstīm, ievērojot Savienības tiesību aktus, ir jānosaka šā panta “īstenošanas nosacījumi[i]”.
- 34 Saskaņā ar Tiesas judikatūru Direktīvas 2014/24 57. panta 7. punktā nav paredzēts, ka tajā norādītie izslēgšanas iemesli visā Savienībā būtu jāpiemēro vienveidīgi, jo dalībvalstīm ir tiesības šos izslēgšanas iemeslus vai nu nepiemērot vispār, vai arī iekļaut tos valsts tiesiskajā regulējumā ar dažādu stingruma pakāpi, kas var atšķirties atkarībā no situācijas, ņemot vērā valsts līmenī pastāvošus juridiska, ekonomiska vai sociāla rakstura apsvērumus. Dalībvalstīm tādējādi ir zināma rīcības brīvība, nosakot Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punktā paredzēto izslēgšanas iemeslu īstenošanas nosacījumus (pēc analogijas skat. spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Impresa di Costruzioni Ing. E. Mantovani un Guerrato*, C-178/16, EU:C:2017:1000, 31. un 32. punkts).
- 35 Saistībā ar Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta a) apakšpunktā paredzēto fakultatīvo izslēgšanas iemeslu ir jāuzsver, kā to secinājumu 32. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, ka šis izslēgšanas iemesls ir formulēts bezpersoniski, neprecizējot šīs direktīvas 18. panta 2. punktā minēto pienākumu neizpildītāju. Līdz ar to ir jākonstatē, ka Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta a) apakšpunkta formulējums, tostarp lasot to kopā ar šīs direktīvas 101. apsvēruma pirmo daļu, no kuras izriet, ka līgumslēdzējam iestādēm būtu jābūt iespējai izslēgt saimnieciskās darbības subjektus, kas izrādījušies neuzticami, tādēļ, ka tie ir pārkāpuši vides vai sociālos pienākumus, neliedz dalībvalstīm uzskatīt, ka konstatētās pienākumu neizpildes autors var būt arī apakšuzņēmējs, un tādējādi paredzēt iespēju vai pat līgumslēdzējas iestādes pienākumu šī fakta dēļ izslēgt piedāvājumu iesniegušo saimnieciskās darbības subjektu no dalības publiskā iepirkuma procedūrā.
- 36 Tomēr ir jāatgādina, ka, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai minētās tiesību normas formulējums, bet arī tās konteksts un tiesību akta, kurā tā ietilpst, vispārējā sistēma, kā arī tajā izvirzītie mērķi (spriedums, 2018. gada 5. jūlijs, X, C-213/17, EU:C:2018:538, 26. punkts).

- 37 Pirmkārt, attiecībā uz Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta a) apakšpunkta kontekstu, kā arī šīs direktīvas vispārējo sistēmu ir jānorāda, ka šajā tiesību normā ir tieša atsauce uz minētās direktīvas 18. panta 2. punktā paredzēto pienākumu neizpildi, proti, uz pienākumiem, kas ir piemērojami vides, sociālo un darba tiesību jomās.
- 38 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Direktīvas 2014/24 18. pants “Iepirkuma principi” ir šīs direktīvas II nodaļas, kas attiecas uz publiskā iepirkuma procedūru “vispārīgajiem noteikumiem”, pirmais pants. Tādējādi, šī panta 2. punktā paredzot, ka publisku līgumu izpildē saimnieciskās darbības subjektiem ir jāievēro piemērojami vides, sociālo un darba tiesību jomā pastāvošie pienākumi, Savienības likumdevējs šo prasību ir vēlējis paredzēt kā principu, līdzīgi kā citus šī panta 1. punktā minētos principus, proti, vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminācijas, pārskatāmības un samērīguma, kā arī aizlieguma izslēgt līgumu no Direktīvas 2014/24 piemērošanas jomas vai mākslīgi ierobežot konkurenci principus. No tā izriet, ka šādi prasībai šīs direktīvas vispārējā sistēmā ir kardināla vērtība, kuras ievērošana dalībvalstīm ir jānodrošina saskaņā ar minētās direktīvas 18. panta 2. punkta formulējumu.
- 39 Šādos apstākļos nepieciešamībai pienācīgi nodrošināt, lai tiktu ievēroti Direktīvas 2014/24 18. panta 2. punktā paredzētie pienākumi, ir jāļauj dalībvalstīm, nosakot šīs direktīvas 57. panta 4. punkta a) apakšpunktā paredzētā izslēgšanas iemesla īstenošanas nosacījumus, uzskatīt, ka pienākumu neizpildītājs var būt ne tikai saimnieciskās darbības subjekts, kurš ir iesniedzis piedāvājumu, bet arī apakšuzņēmēji, kuru pakalpojumus tas ir plānojis izmantot. Līgumslēdzēja iestāde var likumīgi pieprasīt piešķirt līguma slēgšanas tiesības tikai tiem saimnieciskās darbības subjektiem, kuri jau iepirkuma procedūras laikā ir pierādījuši savu spēju pienācīgi nodrošināt šo pienākumu izpildi līguma izpildes gaitā, ja nepieciešams, izmantojot tādu apakšuzņēmēju pakalpojumus, kas paši ir izpildījuši šos pienākumus.
- 40 No tā izriet, ka dalībvalstis, piemērojot Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta a) apakšpunktu, var paredzēt, ka līgumslēdzējai iestādei ir tiesības vai pat pienākums izslēgt piedāvājumu iesniegušo saimnieciskās darbības subjektu no dalības publiskā iepirkuma procedūrā, ja attiecībā uz kādu no šī saimnieciskās darbības subjekta piedāvājumā minētajiem apakšuzņēmējiem ir tikusi konstatēta šīs direktīvas 18. panta 2. punktā minēto pienākumu neizpilde.
- 41 Otrkārt, šo interpretāciju apstiprina Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta pamatā esošais mērķis. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka līgumslēdzējas iestādes iespēja vai pat pienākums izslēgt saimnieciskās darbības subjektu no dalības iepirkuma procedūrā ir īpaši paredzēta, lai tā varētu novērtēt katra saimnieciskās darbības subjekta godprātību un uzticamību. It īpaši – fakultatīvais izslēgšanas iemesls, kas minēts Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta a) apakšpunktā, lasot to kopā ar šīs direktīvas 101. apsvērumu, ir balstīts uz būtisku elementu izraudzītā pretendenta un līgumslēdzējas iestādes attiecībās, proti, uz izraudzītā pretendenta uzticamību, uz kuru pamatojas līgumslēdzējas iestādes uzticēšanās tam (pēc analogijas skat. spriedumu, 2019. gada 3. oktobris, *Delta Antrepriză de Construcții și Montaj* 93, C-267/18, EU:C:2019:826, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 42 Kombinācijā ar Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta a) apakšpunkta īpašo mērķi, kas ir nodrošināt, lai tiktu ievēroti pienākumi vides, sociālo un darba tiesību jomā, ar saimnieciskās darbības subjekta uzticamību saistītais mērķis ļauj dalībvalstīm paredzēt līgumslēdzējai iestādei iespēju vai pat pienākumu uzskatīt par uzticamiem tikai tos saimnieciskās darbības subjektus, kuri, sagatavojot savu piedāvājumu, ir izrādījuši prasīto rūpību un uzcītību, lai attiecīgie pienākumi līguma izpildes laikā tiktu ievēroti pilnīgi visos gadījumos, neatkarīgi no tā, vai runa ir par pašiem šiem saimnieciskās darbības subjektiem vai apakšuzņēmējiem, kuriem tie ir paredzējuši uzticēt daļu no minētās izpildes.
- 43 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta a) apakšpunktam nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru līgumslēdzējai iestādei ir tiesības vai pat pienākums izslēgt saimnieciskās darbības subjektu, kurš ir iesniedzis piedāvājumu, no dalības iepirkuma procedūrā, ja attiecībā uz kādu no šī saimnieciskās darbības subjekta piedāvājumā minētajiem apakšuzņēmējiem ir konstatēts šajā tiesību normā paredzētais izslēgšanas iemesls.

- 44 Ņemot to vērā, ir jāatgādina, kā norādīts šī sprieduma 33. punktā, ka dalībvalstīm, nosakot Direktīvas 2014/24 57. panta īstenošanas nosacījumus, saskaņā ar šī panta 7. punktu ir jāievēro Savienības tiesības.
- 45 Šajā ziņā ir jāatgādina, pirmkārt, ka līgumslēdzējām iestādēm visā procedūras laikā ir jāievēro Direktīvas 2014/24 18. pantā noteiktie iepirkuma principi, tostarp vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principi (spriedums, 2019. gada 26. septembris, *Vitali*, C-63/18, EU:C:2019:787, 39. punkts un tajā minētā judikatūra), un, otrkārt, ka saskaņā ar samērīguma principu, kas ir Savienības tiesību vispārējs princips, dalībvalstu vai līgumslēdzēju iestāžu izstrādātie noteikumi par šīs direktīvas noteikumu īstenošanu, piemēram, noteikumi par minētās direktīvas 57. panta īstenošanas nosacījumiem, nedrīkst pārsniegt to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu šajā direktīvā noteiktos mērķus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 7. jūlijs, *Ambisig*, C-46/15, EU:C:2016:530, 40. punkts, un 2018. gada 8. februāris, *Lloyd's of London*, C-144/17, EU:C:2018:78, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 46 Tādējādi, pirmkārt, ja līgumslēdzēja iestāde publiskā iepirkuma procedūras laikā, kā noteikts Direktīvas 2014/24 56. panta 1. punkta b) apakšpunktā, lasot to šīs direktīvas 40. apsvēruma gaismā, pārbauda, vai pastāv izslēgšanas iemesli minētās direktīvas 57. panta 4. punkta a) apakšpunkta izpratnē, un ja valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēts, ka tai ir iespēja vai pat pienākums izslēgt saimnieciskās darbības subjektu no procedūras apakšuzņēmēja pieļautas pienākumu vides, sociālo un darba tiesību jomā neizpildes dēļ, tai, lai ievērotu vienlīdzīgas attieksmes principu, ir jāpārbauda, vai šo pienākumu neizpilde pastāv ne tikai saistībā ar visiem saimnieciskās darbības subjektiem, kuri ir iesnieguši piedāvājumu, bet arī saistībā ar visiem šo saimnieciskās darbības subjektu to attiecīgajos piedāvājumos norādītajiem apakšuzņēmējiem.
- 47 Tā kā šāda vienota pārbaude notiek iepirkuma procedūras posmā, ir jāprecizē, ka vienlīdzīgas attieksmes principam nav pretrunā tas, ka valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēts, ka pienākumu neizpildes konstatēšana attiecībā uz apakšuzņēmēju pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas neizraisa izraudzītā pretendenta izslēgšanu, bet vienīgi apakšuzņēmēja nomaiņu. Tā kā visiem saimnieciskās darbības subjektiem un apakšuzņēmējiem, kas norādīti minēto saimnieciskās darbības subjektu piedāvājumos, iepirkuma procedūras laikā tika piemērots pārbaudes process, ko līgumslēdzēja iestāde ir veikusi ar vienādiem nosacījumiem, ir jāuzskata, ka pret šiem saimnieciskās darbības subjektiem un apakšuzņēmējiem iepirkuma procedūras laikā šajā ziņā ir bijusi vienlīdzīga attieksme, jo vienlīdzīgas attieksmes princips nav šķērslis tam, lai tiktu paredzēts atšķirīgs noteikums, ja pienākumu neizpilde varēja tikt konstatēta tikai vēlāk, līguma izpildes posmā.
- 48 Otrkārt, runājot par samērīguma principu, papildus šī sprieduma 45. punktā minētajai judikatūrai ir jāatgādina, ka no Direktīvas 2014/24 101. apsvēruma trešās daļas izriet, ka, piemērojot šīs direktīvas 57. panta 4. punkta a) apakšpunktā paredzētos fakultatīvos izslēgšanas iemeslus, līgumslēdzējām iestādēm būtu jāpievērš īpaša uzmanība samērīguma principam, it īpaši – ņemot vērā izdarīto pārkāpumu nenozīmīgo raksturu vai nelielu neatbilstību atkārtoto. Šai uzmanībai būtu jābūt vēl jo svarīgākai tad, ja valsts tiesiskajā regulējumā paredzētā izslēgšana uz saimnieciskās darbības subjektu, kurš ir iesniedzis piedāvājumu, ir attiecināma tāda pārkāpuma dēļ, kuru ir pieļāvis nevis pats saimnieciskās darbības subjekts, bet gan persona, kura nav saistīta ar tā uzņēmumu un attiecībā uz kuras kontroli tam var nebūt visu vajadzīgo pilnvaru un visu nepieciešamo līdzekļu.
- 49 Nepieciešamība ievērot samērīguma principu ir atspoguļota arī Direktīvas 2014/24 57. panta 6. punkta pirmajā daļā, saskaņā ar kuru visi saimnieciskās darbības subjekti, kuri it īpaši atrodas šīs direktīvas 57. panta 4. punkta a) apakšpunktā paredzētajā situācijā, tostarp, kā tas izriet no šī sprieduma 43. punkta, ņemot vērā pienākumu neizpildi, kas ir tikusi konstatēta attiecībā uz piedāvājumā norādīto apakšuzņēmēju, var iesniegt pierādījumus, lai apliecinātu, ka to veiktie pasākumi ir pietiekami, lai pierādītu to uzticamību, neraugoties uz minētā izslēgšanas iemesla esamību. Direktīvas 2014/24 57. panta 6. punkta pirmajā daļā ir precizēts – ja šie pierādījumi tiek uzskatīti par pietiekamiem, attiecīgo saimnieciskās darbības subjektu neizslēdz no iepirkuma procedūras. Ar šo

tiesību normu tādējādi tiek ieviests korektīvu pasākumu (*self-cleaning*) mehānisms, kurā ir uzsvērts saimnieciskās darbības subjekta uzticamības nozīmīgums (spriedums, 2019. gada 19. jūnijs, *Meca*, C-41/18, EU:C:2019:507, 40. un 41. punkts).

- 50 No tā izriet – ja pastāv risks, ka saimnieciskās darbības subjekts, kurš ir iesniedzis piedāvājumu, var tikt izslēgts no dalības iepirkuma procedūrā sakarā ar to, ka nav izpildīti pienākumi vides, sociālo un darba tiesību jomā, par ko ir vainojams viens no apakšuzņēmējiem, kuru pakalpojumus tas ir paredzējis izmantot, tas var pierādīt līgumslēdzējai iestādei, ka joprojām ir uzticams, lai gan pastāv šāds izslēgšanas iemesls, un līgumslēdzējai iestādei saskaņā ar Direktīvas 2014/24 57. panta 6. punkta trešo daļu ir jāizvērtē šī saimnieciskās darbības subjekta sniegtie pierādījumi atkarībā no situācijas nopietnības un lietas īpašajiem apstākļiem.
- 51 Pamatlietā aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā vispārīgi un abstrakti ir paredzēta saimnieciskās darbības subjekta automātiska izslēgšana, ja attiecībā uz kādu no šī saimnieciskās darbības subjekta piedāvājumā norādītajiem apakšuzņēmējiem ir tikusi konstatēta vides, sociālajā un darba tiesību jomā pastāvošo pienākumu neizpilde, neatkarīgi no šīs pienākumu neizpildes apstākļiem, un tādējādi tajā ir radīta neatspējojama prezumpcija, saskaņā ar kuru saimnieciskās darbības subjekts ir izslēdzams no procedūras jebkādas pienākumu neizpildes dēļ, par kuru ir vainojams viens no tā apakšuzņēmējiem, neļaujot līgumslēdzējai iestādei katrā atsevišķā gadījumā izvērtēt lietas īpašos apstākļus, nedz arī saimnieciskās darbības subjektam pierādīt savu uzticamību, neraugoties uz šīs pienākumu neizpildes konstatēšanu.
- 52 It īpaši šāds tiesiskais regulējums neļauj līgumslēdzējai iestādei, izvērtējot situāciju, ņemt vērā virkni tādu atbilstošu faktoru kā saimnieciskās darbības subjekta, kurš iesniedzis piedāvājumu, rīcībā esošie līdzekļi, lai pārbaudītu pienākumu neizpildi saistībā ar apakšuzņēmējiem, vai arī to, ka tas savā piedāvājumā ir norādījis, ka var izpildīt līgumu, obligāti neizmantojot konkrētā apakšuzņēmēja pakalpojumus.
- 53 Šādos apstākļos valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēta šāda saimnieciskās darbības subjekta, kurš ir iesniedzis piedāvājumu, automātiska izslēgšana, ir pretrunā samērīguma principam, nosakot līgumslēdzējam iestādēm pienākumu automātiski veikt šo izslēgšanu apakšuzņēmēja pienākumu neizpildes dēļ un tādējādi pārsniedzot rīcības brīvību, kas saskaņā ar Direktīvas 2014/24 57. panta 7. punktu dalībvalstīm ir attiecībā uz šīs direktīvas 57. panta 4. punkta a) apakšpunktā paredzētā izslēgšanas iemesla īstenošanas nosacījumu precizēšanu, ievērojot Savienības tiesības. Šāds tiesiskais regulējums atņem saimnieciskās darbības subjektam arī iespēju saskaņā ar Direktīvas 2014/24 57. panta 6. punktu pierādīt savu uzticamību, neraugoties uz to, ka viens no tā apakšuzņēmējiem nav izpildījis savus pienākumus (pēc analogijas skat. spriedumus, 2009. gada 19. maijs, *Assitur*, C-538/07, EU:C:2009:317, 30. punkts; 2012. gada 13. decembris, *Forposta* un *ABC Direct Contact*, C-465/11, EU:C:2012:801, 34. un 35. punkts, kā arī 2019. gada 26. septembris, *Vitali*, C-63/18, EU:C:2019:787, 40. un 41. punkts).
- 54 Līdz ar to saimnieciskās darbības subjekta, kurš ir iesniedzis piedāvājumu, automātiska izslēgšana, kas ir paredzēta valsts tiesiskajā regulējumā, ciktāl ar to, pirmkārt, šim saimnieciskās darbības subjektam tiek liegta iespēja sniegt detalizētas ziņas par situāciju un, otrkārt, līgumslēdzējai iestādei tiek liegta šajā ziņā pastāvoša rīcības brīvība, nevar tikt uzskatīta par saderīgu ar Direktīvas 2014/24 57. panta 4. un 6. punktu un samērīguma principu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2019. gada 26. septembris, *Vitali*, C-63/18, EU:C:2019:787, 42. un 43. punkts).
- 55 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta a) apakšpunktam nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru līgumslēdzējai iestādei ir tiesības vai pat pienākums izslēgt saimnieciskās darbības subjektu, kurš ir iesniedzis piedāvājumu, no dalības iepirkuma procedūrā, ja attiecībā uz kādu no šī saimnieciskās darbības subjekta piedāvājumā minētajiem apakšuzņēmējiem ir ticis konstatēts šajā

tiesību normā paredzētais izslēgšanas iemesls. Savukārt minētā tiesību norma, lasot to kopā ar šīs direktīvas 57. panta 6. punktu, kā arī samērīguma principu, nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts šādas izslēgšanas automātiskais raksturs.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 56 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK 57. panta 4. punkta a) apakšpunktam nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru ligumslēdzējai iestādei ir tiesības vai pat pienākums izslēgt saimnieciskās darbības subjektu, kurš ir iesniedzis piedāvājumu, no dalības iepirkuma procedūrā, ja attiecībā uz kādu no šī saimnieciskās darbības subjekta piedāvājumā minētajiem apakšuzņēmējiem ir ticis konstatēts šajā tiesību normā paredzētais izslēgšanas iemesls. Savukārt minētā tiesību norma, lasot to kopā ar šīs direktīvas 57. panta 6. punktu, kā arī samērīguma principu, nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts šādas izslēgšanas automātiskais raksturs.

[Paraksti]